

ХАЙДУТИНЪТ И СМЪРТТА

Много важен момент във фолклорната „биография“ на хайдутина е боледуването му /в повечето случаи след раняване/ и гибелта му. Болният войвода лежи горе в планината сам и най-често за него се грижи орел, сокол, с който той води диалог. На тези взаимоотношения ще бъде отделено специално внимание. Тук искам мимоходом да отбележа, че в образа на болния /ранен/ хайдутин, независимо от това му състояние и именно поради него – “с девет рани телени, телени и куршумени, десета рана в сърцето“, се осъществява и определена степен на идеализация. Това се реализира най-вече чрез заръките му към другари и орел /сокол/. Трябва да се подчертае, че персонажа на птицата и по-конкретно орел или сокол се появява в хайдушките песни, когато хайдутинът се намира в екстремална ситуация, както е в случая. Чрез нейния образ се мотивира необикновеното в образа му, което в други текстове е разкрито чрез съпоставяне с обикновеното у останалите хора. И последните мигове на хайдутина, както и целият му живот, са различни от тези на обикновения човек.

В по-късните хайдушки песни /особено в цикъла за Хаджи Димитър и Стефан Караджа/ чрез мотива болен /ранен/ хайдутин се осъществява подчертана идеализация на образа на героя по посока на революционизирането му. Орленца се грижат за Стефан Караджа, за да оздравее и събере дружина да мъсти на турците.⁶² Възрожденските идеи добиват съвсем ясни очертания в заръките на ранения Стефан Караджа към Хаджи Димитър да му изучат децата, за да станат комити и да изгонят турците.⁶³ Образът на комитата е вече в новия образ на образования революционер.

С много революционен оптимизъм е наситен един текст, в който войводата е с ясното съзнание за своята саможертва. Болният вой-